

A 6042

ZPRAVODAJ
TECHNICKÉHO
MUZEA V BRNĚ



1-2

1978

Pro muzejní pracovníky, odborný aktiv a spolupracující
instituce vydává Technické muzeum v Brně.

Zpravodaj neprošel jazykovou ani stylistickou úpravou.

R 2004

3

Technické muzeum v Brně	
Kalhovna	
A6042 signatura	118/79 přir. čís.

TECHNICKÉ PAMÁTKY

R 2004

Ivančický viadukt ve správě TM

Technické muzeum v Brně
Knihovna
VYŘAZENO

Dne 10. června se v rámci oslav 15. výročí Provozního oddílu Brno a u příležitosti ukončení železničního provozu na 108letém historickém viaduktu uskutečnilo jeho slavnostní předání z majetku Československých státních drah do památkové péče Technického muzea v Brně. Slavnostnímu aktu předcházela jízda historického vlaku s provozním personálem a cestujícími v dobovém oblečení z železniční stanice Moravské Bránice do Moravského Krumlova a zpět.

Komplexní ochrana materiálu v technických památkách TMB

V rámci výzkumného programu TMB byl proveden pravidelný průzkum stavu přezimování objektů i exponátů v kovárně v Těšanech a ve větrném mlýně v Kuželově. Účinek zimního období a dlouhého uzavření expozic je patrný na objektech a jejich vybavení a odstraňování jejich následků (rekonzervací a údržbou) bude zřejmě patřit k trvalým povinnostem provozovatele před jarním otevřením památky.

Z výsledků několikaletého sledování a zkušeností vyplynou zřejmě obecnější závěry, které vhodně poslouží při přípravě renovace dalších objektů technických památek.

VÝSTAVY - EXPOZICE KULTURNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST

Výstava PRŮKOPNÍCI SOCIALISTICKÉ PRÁCE

Výstava byla připravena pracovníky Technického muzea k 30. výročí Vítězného února a k 60. výročí založení Zbrojovky Brno. Seznamovala návštěvníky s historií pracovní iniciativy, se vznikem a vývojem novátorského, zlepšovatelského a vynálezeckého hnutí u nás po Únoru 1948. Na příkladě života a práce průkopníků a hrdinů socialistické práce Františka Hamra a Karla Kyzlinka a na pracovním úsilí pracovníků brněnské Zbrojovky bylo na výstavě ukázáno, jak se v průběhu socialistické výstavby vytvořil nový socialistický vztah k práci formou socialistického soutěžení, rozvojem údernického, racionalizačního hnutí až k současnému rozmachu brigád socialistické práce.

Výstava byla slavnostně otevřena dne 27. února a trvala do 30. dubna.

Výstava ČESKOSLOVENSKÁ VĚDA DNES A ZÍTRA

Výstava, připravená odbornými pracovníky TM ve spolupráci s ústavu ČSAV k 25. výročí založení ČSAV, byla otevřena dne 15. prosince 1977. Pro značný zájem veřejnosti byla prodloužena a trvala do 15. dubna 1978.

Výstava PŘÁTELSTVÍ NDR A ČSSR

Putovní výstava byla připravena ve spolupráci s kulturním střediskem NDR v Praze a pod záštitou odboru kultury Jihomorav-

ského krajského národního výboru. Informovala návštěvníky, hlavně prostřednictvím fotografií, diapozitivů a jiných dokumentárních materiálů o kulturním životě našich severních sousedů.

Výstava byla zahájena dne 11. května a trvala do 28. května.

Výstava JADERNÁ A MĚŘICÍ TECHNIKA

Výstavu připravili pracovníci oborového podniku Tesla Praha, závod Nukleotechnika a zúčastnili se jí svými přístroji též podniky z NDR, SSSR, PLR a MLR.

Výstava trvala od 5. do 9. června a měla velký ohlas hlavně mezi odborníky.

Výstava PARNÍ LOKOMOTIVY

Výstava připravená pracovníky Národního technického muzea v Praze ukazuje na historii parních lokomotiv u nás a na význam železniční dopravy v rozvoji národního hospodářství vůbec. Významné exponáty tvoří přesné modely historických lokomotiv, fotografie a další cenné dokumenty.

Výstava byla zahájena dne 19. června a potrvá do konce července.

Výstava ŽELEZNIČNÍ MODELŮ

Výstava byla připravena členy 112. základní organizace Svazarmu Brno a je přehlídkou zájmové práce železničních modelářů. Dominantou výstavy je funkční model železniční dráhy.

Výstava byla zahájena dne 19. června a potrvá do konce července.

Stálé expozice Technického muzea

VODNÍ ENERGETIKA
PARNÍ ENERGETIKA
MECHANICKÁ HUDBA 19. STOLETÍ
KOVÁŘSTVÍ (v Těšanech)

Technické památky ve správě Technického muzea

KOVÁRNA V TĚŠANECH
VĚTRNÝ MLÝN V KUŽELOVĚ

PANORAMA, stereoskopické promítání barevných diapozitivů, uvedla v I. pololetí celkem 12 programů.

Expozice KOVÁŘSTVÍ Technického muzea v Brně připravena na návštěvní sezonu 1978.

Po zimní přestávce byl objekt budovy těšanské kovárny vně i uvnitř znovu obilén, obnoveny nátěry okenních rámu, dveří, vrat a proveden generální úklid všech oddělení expozice. Stávající exponáty byly odborně prohlédnuty a dle potřeby znovu nankonzervovány.

V souvislosti s přípravou expozice na návštěvní sezonu byly některé stávající exponáty vyměněny za zajímavější a názornější, které Technické muzeum získalo v průběhu minulého roku, např. ořební hák se symetrickou radlicí, vývojová řada pluhů obracáků. Jejich vystavení předcházely opravy a důkladná konzervace. Exponáty byly nejprve v tryskací komoře opískovány a pak teprve odborně konzervovány. Mimo výměny některých exponátů došlo také k četnému doplnění expozice nově získanými sbírkovými předměty.

Technická památka KOVÁRNA v Těšanech, expozice kovářství Technického muzea v Brně je otevřena od 1. dubna do 31. října vždy v sobotu, neděli a státem uznané svátky od 9 do 17 hod. V ostatní dny po ohlášení na MNV Těšany u Brna, tel. 97234 nebo u průvodce expozicí, tel. 97282.

Setkání mládeže s průkopníky socialistické práce

U příležitosti výstavy „Průkopníci socialistické práce“, konané na počest 30. výročí února uskutečnilo se v našem muzeu dne 2. března 1978 setkání pracujícího dorostu s hrdiny socialistické práce Františkem Hamrem a Karlem Kyzlinkem. Na 50 učňů Odborného učiliště n.p. Slatina, Brno-Slatina, se svými mistry a vedoucími pracovníky učiliště vyslechlo přednášku inž. Ladi-

slava Blažka z VUT, katedra teorie a metod řízení strojírenské výroby v Brně, na téma "Význam Února pro čsl. strojírenský průmysl". Ing. Jiří Klaban, CSc. z výzkumného ústavu materiálu Brno seznámil přítomné mladé slévače, modeláře a zámečníky s historií technologie výroby odlitků metodou vytavitelných modelů. Barevný film o výrobě lopatek plynových turbín, odlévaných rovněž touto metodou, slovem doprovodil s. Draňomír Suchomel z I. brněnské strojírnny v Brně.

Po přednáškové části setkání hrdinové socialistické práce soudruzi František Hamr a Karel Kysiňok předávali svoje zkušenosti budoucím dělníkům. Uváděli zajímavé příklady jak ze svého oboru, tak i z osobního života a z bojů našich dělníků za vítězství socialismu v naší zemi. Potom přítomnou mládež provedli výstavou "Průkopníci socialistické práce" kde na vystavovaných exponátech podrobně vyvětlovali unikátní technologie, které jsou předmětem jejich zlepšovacích návrhů a patentů. Po prohlídce výstavy odjeli učni, společně s hrdiny socialistické práce, do Velké Bíteše, závodu I. brněnské strojírnny, kde si prohlédli slévárnu přesného liti turbínových lopatek, strojírenský provoz, montáž a zkušebnu plynových turbín a zakončili zajímavé setkání.

Vysoké učení technické, fakulta strojní, katedra obrábění provedla pro studenty 3. ročníku výuku v Technickém muzeu s přednáškou o speciálních otázkách broušení, kde byla využita přítomnost s. Hamra, prohlídka výstavy a zhlédnutí odborných filmů.

Naučná stezka Josefovským údolím

Po několikaletých přípravných pracech byla v neděli 25. června t.r. otevřena pro veřejnost Naučná stezka Josefovským

údolím. Byla zřízena péčí Vysoké školy zemědělské - fakulty lesnické a Školního lesního závodu ve Křtinách za spolupráce některých jiných kulturních zařízení, mezi nimi Technického muzea v Brně. Materiály se sešly v rukou ing. J. Truhláře, jemuž byly TM předány texty a fotografie vztahující se k objektům technického charakteru ležících při trase naučné stezky. Jsou to objekty bývalé lichtenštejnské huti (dnes Stará huť), která je v textech naučných tabulí označována jako Františčina huť, zaniklé sklárny při křižovatce silnice směřující z Josefova na Olomučany, zaniklých pracháren, mlíře a informace týkající se otázek těžby a zpracování železných rud obecně. Trasa stezky probíhá po stinných úbočích údolí obrácených k severu v celkové délce 10 km. Východištěm je rozcestí lesních cest U sedmi dubů nad sídlištěm Adamov I, odkud stezka běží zhruba po vrstevnici kolem jeskyní Nad Švýcárnou, aby kus za ní sestoupila po skalnatém vápencovém ubočí k tzv. Ruskému kříži a pod jeskyní Partyzánkou do údolí k Býčí skále. Odtud se po proudu Křtinského potoka vrací kolem jeskyně Jáchymky ke Staré huti, od níž po loveckém stezníku stoupá zpátky k Sedmi dubům. Využívá po celé délce značených turistických cest, v některých úsecích je však její značení dosti nepřehledné. Informační tabule jednotného formátu upozorňují rovnoměrným způsobem jak na zvláštnosti přírodního, historického i technického charakteru, hlavní důraz ovšem kladou na typické projevy Chráněné krajinné oblasti Moravského krasu, po němž naprostá většina stezky probíhá.

Podíl TM je vyznačen na úvodním panelu stezky. Původní návrh TM na zřízení naučné stezky po celé délce Josefovského údolí přednesený na jedné z rezervačních komisí v roce 1973, byl zčásti využit v úseku Stará huť - Býčí skála, na jiné objekty technického charakteru je upozorňováno víceméně z povzdálí.

S B Í R K O T V O R N Á Č I N N O S T

V prvním pololetí r. 1978 podařilo se v rámci systematického průzkumu zdrojů sbírkových fondů a stále se rozšiřující spolupráce se školami a vědeckými a výzkumnými institucemi získat řadu předmětů dokumentujících rozvoj oboru měřicí techniky, jemné mechaniky a optiky. Byly získány soubory přístrojů z Vývojového pracoviště unikátních přístrojů při Vysoké škole zemědělské v Brně, z gymnasia na Křenové ulici v Brně a z Výzkumného ústavu stavebních a zemních strojů v Brně.

Nákupem byly získány cenné dokumenty vývoje fotografické techniky, z nichž obzvláště významné jsou oba promítací přístroje pro film 35 mm, s ručním pohonem. Jeden z nich, výrobek firmy Zeiss Ikon má rotační dvoukřídlovou odstředivou závěrku, umístěnou před objektivem a je vybaven původním stativem. Oba přístroje jsou v dokonalem stavu jak po stránce technické a funkční, tak i vzhledové.

V červnu byl do sbírkového fondu textilních strojů a zařízení získán provozuschopný paličkovací stroj, vyrobený firmou Barti. Tento stroj pro sbírky TMB renovoval a věnoval n.p. Tylex Drnovice.

Pro expoziční železářství, která má být zřízena v budově bývalé modelárny ve Staré huti, jsou postupně získávány modely těch výrobních zařízení, která není možno prezentovat v přirozené velikosti a které názorně doplní expoziční. Tak byl koncem minulého roku získán model vysoké dřevouhelné pece z 3. čtvrtiny